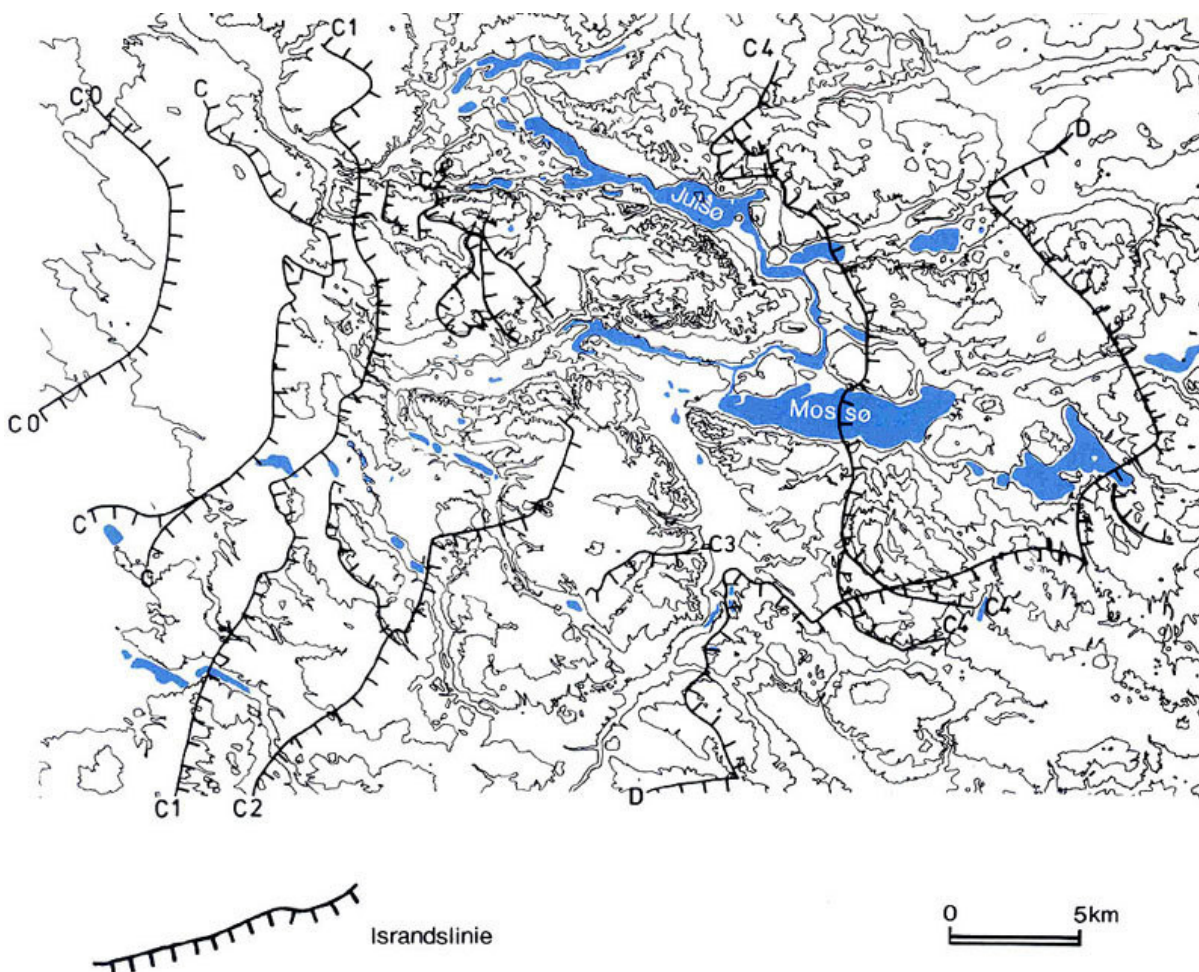

Illerup Ådal – Mossø

Mossø ligger i den centrale del af det Midtjyske Søhøjland, der ligger midt imellem to af landets tydeligste israndslinier, som begge er dannet under den sidste istid, Weichsel Istiden.

Vest for den centrale del af Søhøjlandet ligger Nordøstfremstødets Hovedopholdslinie, der kan følges fra Viborg i nord til Padborg i syd ved den dansk-tyske grænse. Her stod isen i en periode på godt 2.000 år, før den begyndte sin etapevise tilbagesmeltning i østlig retning. Øst for Hovedopholdslinien ligger den Østjyske Israndslinie, der blev dannet et par tusinde år herefter af fremskridende ismasser i forbindelse med det Ungbaltiske Fremstød.

Som det fremgår af nedenstående figur ligger det geologiske interesseområde Illerup Ådal – Mossø i tilknytning til såvel Nordøstfremstødets C4-linie som den Østjyske Israndslinie markeret ved D. Mens israndslinien ved C4 er dannet af et mindre gletscherfremstød under Nordøstfremstødets vigende rand, er israndslinien ved D dannet af det Ungbaltiske Fremstød, der skred ind over landet i Weichsel Istidens afsluttende fase.

Israndslinier i Søhøjlandet. Linier angivet med C markerer israndslinier i tilknytning til Nordøstfremstødet. Linie D er den Østjyske israndslinie dannet under den Ungbaltiske nedisning. Illerup Ådal ligger midt imellem C4-linien og linie D. Blå farve angiver nuværende større søer. Fra: Larsen, Kronborg & Bender (1979).

Nord for Mossø

Det geologiske interesseområde nord for Mossø er præget af smeltevandets aflejringer fra ismasserne omkring såvel C4-linien som den Østjyske Israndslinie. Større dele af området udgør bunden af en bred tunneldal, der fortsætter til Salten Langsø. Tunneldalen danner et markant landskabsselement frem til Vrads Sande i vest (syd for Silkeborg).

Udsigt fra Lyngbakkerne nær Gl. Rye nord for Mossø. Selv om området ned mod Mossø er skovklædt, kan man alligevel få en fornemmelse af, at landskabet er ret fladt. Mossø anes længst væk i horisonten. Det skovklædte område udgør bunden i en mægtig tunneldal, der dræned smeltevand fra C4-linien. Foto: Tove Stockmarr (september 2004).

Tunneldalen er antageligt anlagt længe før istiden, som følge af forkastningsaktivitet. Dalen har været styrende for, hvordan istidens gletschere og smeltevand is og vand har udformet området.

Senere afsmeltningsstadier har medført, at smeltevandet er strømmet mod nord igennem Birksø og Julsø der i dag gennemstrømmes af Gudenåen.

Illerup Ådal øst for Mossø

Illerup Ådal kan følges fra den østlige ende af Mossø til den vestlige ende af Stilling Sø. Ådalen er tolket som en tunneldal. Dalen er relativt smal og velafrænset i den østlige del, mens den nord for Skanderborg Sø antager en tragformet udvidelse frem mod udmundingen til Mossø. Dalen har fået sit endelige udseende i tilknytning til afsmeltningen af det Østjyske Fremstød fra linie D og har antageligt drænet smeltevand fra dødimasser i Stilling og Solbjerg Sø. Herved strømmede

smeltevandet fra øst mod vest, hvor det opnåede forbindelse til det nordligt strømmende vandmasser i Gudenåen.